Spodbujanje pluralizma kot ključnega dejavnika za lokalni razvoj na Območju Alp

Bela knjiga transnacionalnega projekta PlurAlps (Interreg Območje Alp)

PlurAlps: Priseljevanje, kulturna raznolikost in pluralizem kot priložnosti za območje Alp

Pri projektu PlurAlps je tri leta sodelovalo deset partnerjev iz šestih alpskih držav. Cilj projekta je povečanje privlačnosti alpskega prostora, okrepitev družbene kohezije ter zmožnosti za inovacije v gorskih in obrobnih alpskih občinah in regijah, izboljšanje sodelovanja, ki omogoča integracijo priseljencev, na več ravneh in med sektorji, spodbujanje pluralizma in razvijanje storitev sprejemanja. Pripravo tega dokumenta je v okviru projekta koordinirala dežela Piemont v sodelovanju s forumom FIERI (forumom za mednarodne in evropske raziskave o priseljevanju).

Prednostna naloga 1 – Inovativno območje Alp
Referenčna št. projekta 407
Trajanje projekta: 1.11.2016 - 31.10.2019

Dežela Piemont
Corso Stati Uniti, 21
10128 Torino – Italija

Uredniki: Elisa Agosti (CIPRA International Lab), Antonio Cristoforetti (Fondazione Franco Demarchi), Prisca Giaiero (Regione Piemonte), Leila Giannetto (FIERI), Nuria Mignone (Regione Piemonte), Robert Moosbrugger (Regionalentwicklung Vorarlberg eGen), Wolfgang Pfefferkorn (CIPRA International Lab), Irene Ponzo (FIERI), Miriam L. Weiß (Eurac Research)

September 2019

Partnerji projekta:

Ta projekt sofinancira Evropska unija v okviru programa Interreg Območje Alp.
Informacije in stališča, ki so navedena v tem dokumentu, izražajo mnenja avtorjev in ne nujno uradnega mnenja Evropske unije. Ustanove in organi Evropske unije ter osebe, ki delujejo v njihovem imenu, za morebitno uporabo informacij v tem dokumentu niso odgovorni.
Reproduciranje je dovoljeno ob navedbi vira.

Kazalo

1. Spodbujanje pluralizma kot ključnega dejavnika za lokalni razvoj na Območju Alp 4
Cilji 4
2. Poudarek na alpskem prostoru
– selitve in raznolikost kot stalne priložnosti in izzivi 4
Kaj je pluralizem? 7
3. Metodologija – sodelovalni proces „od spodaj navzgor" 11
4. Priporočila za politiko 13
Oblikovanje in izvajanje politike 13
Komunikacija za plodni pluralizem 22
Družbeno-ekonomsko vključevanje in blaginja 27
5. Poziv k ukrepanju 35

1. Spodbujanje pluralizma kot ključnega dejavnika za lokalni razvoj na Območju Alp

Cilji

V tem dokumentu so podana priporočila, katerih cilj sta izboljšanje privlačnosti prostora in krepitev družbene kohezije alpskih območij z inovativnimi ukrepi za spodbujanje pluralizma in obravnavo priseljevanja. Priporočila so usmerjena na občinsko in medobčinsko raven delovanja. Natančneje, akterjem iz javne uprave in civilne družbe, ki delujejo na različnih ravneh (lokalni, regionalni, državni in transnacionalni, vključno s poslovnim sektorjem), predstavljajo pristope, ki spodbujajo družbene, kulturne in gospodarske inovacije ter podpirajo pluralizem in blaginjo na lokalni ravni. Cilj teh ukrepov je ustvariti bolj vključujoče trge dela in bolj vključujoče družbe za vse – lokalno in priseljeno prebivalstvo – v skladu z načeli iz evropskega stebra socialnih pravic.

2. Poudarek na alpskem prostoru – selitve in raznolikost kot stalne priložnosti in izzivi

Značilnost tega dokumenta je dvojni poudarek na pluralizmu in Alpah.

Družbe v alpskem prostoru so bile že od nekdaj dinamične. V zgodovini je alpski prostor, ki zajema več nacionalnih meja, doživel znatne premike svojih ljudstev. Za območje so značilne velika kulturna raznolikost ter številne

jezikovne, kulturne in verske skupine (gl. sliko 1 o jezikovni raznolikosti). Zato je raznolikost mogoče šteti za dolgotrajno in razpoznavno alpsko lastnost, ki skozi čas prevzema različne oblike, tako miroljubne kot nasilne.

„Ker so Alpe umeščene v osrčje Evrope, so jih, zgodovinsko gledano, vedno prečkali ljudje in blago. Zato je nastala obširna mreža poti, cest in železniških prog, prišlo pa je tudi do jezikovnih in kulturnih izmenjav (…) Pomemben vidik bogate alpske dediščine je kulturna raznolikost. Alpsko kulturno panoramo poleg štirih glavnih jezikov – francoščine, nemščine, italijanščine in slovenščine – bogati tudi pestrost jezikovnih manjšin in enklav" (Stalni sekretariat Alpske konvencije, The Alps in 25 maps, 2018).

Slika 1 – Jezikovna raznolikost na alpskem območju

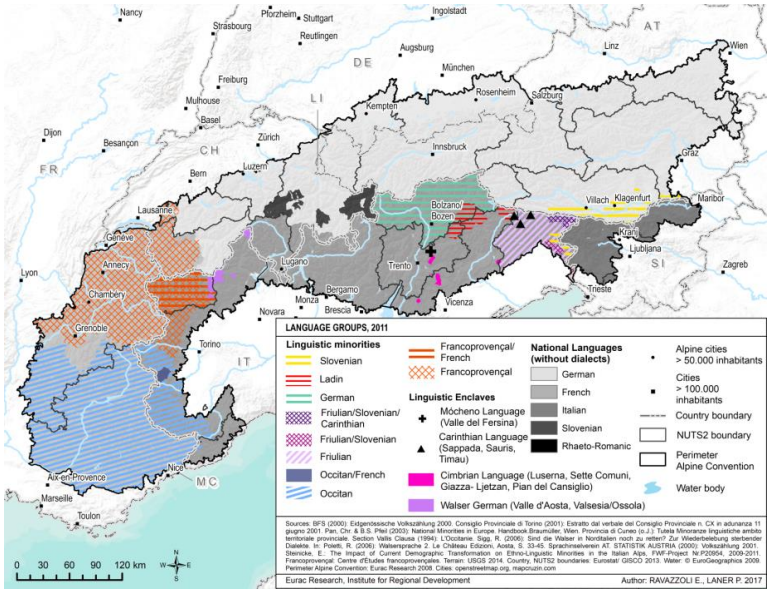

Vir: Stalni sekretariat Alpske konvencije, The Alps in 25 maps, 2018.

Zaradi stalnih družbenih sprememb je treba nenehno skupaj iskati nove načine življenja, delovanja, razmišljanja in razvoja. Od 80. let 20. stoletja so bila ta prizadevanja oživljena, saj je število prebivalcev naraščalo in to ne zaradi števila rojstev, pač pa zaradi priseljevanja. Število rojstev ostaja nizko (slika 2).

Slika 2 – Naravno spreminjanje prebivalstva

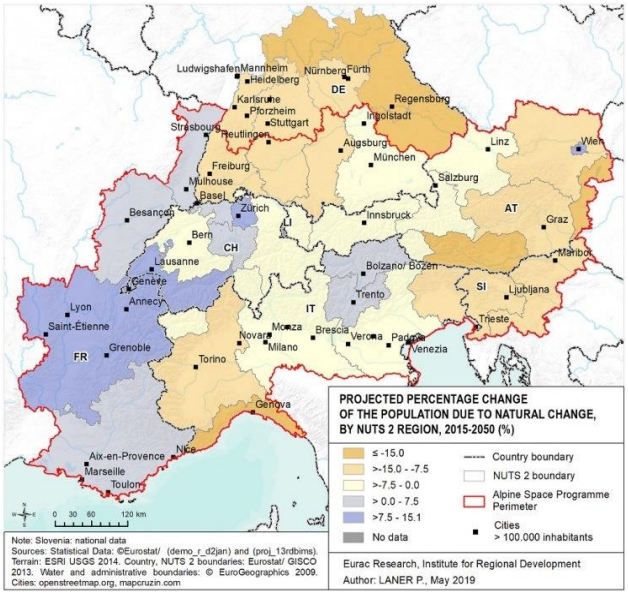

Vir: Eurac Research, Inštitut za regionalni razvoj, PlurAlps, 2019.

Priseljenci, še posebej tuji, so pomembni za zadoščanje lokalnih potreb po delovni sili in za ohranjanje blaginje (slika 3).

Slika 3 – Delež prebivalstva s tujim državljanstvom na trgu delovne sile

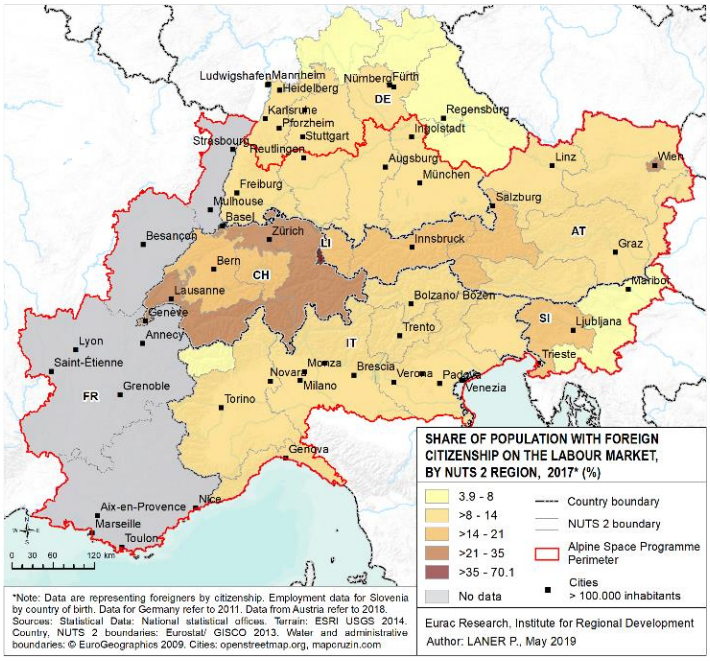

Vir: Eurac Research, Inštitut za regionalni razvoj, 2019.

Alpski prostor je izjemno raznolik tudi v smislu krajine (urbane in ruralne), velikosti občin (metropolitanskih območij in majhnih vasi) ter različnih nacionalnih in regionalnih pravnih okvirov. Pri uvajanju priporočil za politiko je treba upoštevati ta dejavnik.

Kaj je pluralizem?

Pluralizem je opredeljujoča značilnost držav članic Evropske unije. Izraz je omenjen v 2. členu Pogodbe o Evropski uniji iz leta 2010, čeprav ni popolnoma opredeljen. Kot empirični koncept se pluralizem v splošnem nanaša na ljudi različnih etničnih pripadnosti, verskih prepričanj in kultur, ki sobivajo v isti družbi. Raznolikost, povezana s pluralizmom, kot normativni koncept velja za pozitivno.

Profesorica Diana Eck s harvardske univerze podaja uporabno opredelitev pluralizma s poudarjanjem štirih pomembnih vidikov:[1]

- Prvič: pluralizem ni samo raznolikost, ampak tudi dinamično ukvarjanje z raznolikostjo.
- Drugič: pluralizem ne pomeni le strpnosti, ampak tudi aktivno iskanje razumevanja onkraj ločnic drugačnosti.
- Tretjič: pluralizem ni relativizem, ampak srečevanje zavez.
- Četrtič: pluralizem temelji na dialogu.

[1] Eck, L. Diana (2006) „What is Pluralism?" (Kaj je pluralizem?) Na voljo na spletni strani http://pluralism.org/what-is-pluralism/

Ta opredelitev pluralizma ne poudarja kot statičnega rezultata popolne družbe, ampak kot dejaven in stalen proces.

Da pluralizem uspe, sta potrebna tako „trd" kot „mehak" pristop.[2] Prvi se nanaša na pravna orodja in ustanove, kot so predpisi, sodišča, javna uprava in šole, drugi pa na kulturne navade ali miselnost, kot je dojemanje nacionalne identitete in zgodovinskih pripovedi. Ključni sta obe razsežnosti – pri spodbujanju pluralizma je potrebno zavestno vključevanje ustanov in kulture.

Izkazalo se je, da je pluralizem, ki je služil tudi kot navdih za ime transnacionalnega projekta „PlurAlps", ki poteka v programu Interreg Območje Alp, uporaben koncept, s katerim se ljudje v vseh alpskih državah zlahka poistovetijo: Koren besede je skupen v vseh alpskih jezikih: v nemščini je „pluralismus", v italijanščini „pluralismo", v francoščini „pluralisme", v slovenščini pa „pluralizem". Projekt PlurAlps spodbuja boljše razumevanje pluralizma na alpskem območju in prispeva k razvoju pozitivne vizije selitev v Evropi.

Okvir upravljanja

Evropska unija in države članice

Člena 79 in 80 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) predstavljata pravno podlago za opredelitev skupne politike priseljevanja EU, ter določata zadevne

[2] Kymlicka, W. (2017) „The Hardware and Software of Pluralism", poročilo, pripravljeno za Globalni center za pluralizem (Global Centre for Pluralism). Na voljo na spletni strani www.pluralism.ca/wp-content/uploads/2017/10/WillKymlicka_HardwareandSoftware_EN.pdf

pristojnosti Unije in držav članic.[3] Švica ni država članica EU, je pa Uniji zavezana s Sporazumom o prostem pretoku oseb (AFMP), v katerem je določen pravni okvir države za politiko priseljevanja.

Evropska unija je pristojna za opredelitev pogojev za redno priseljevanje, ki urejajo vstop v EU, in zakonitega prebivanja državljanov tretjih držav, vključno s prosilci za azil in osebami, ki so upravičene do združitve družine. Države članice obdržijo pravico do določanja števila oseb, ki so sprejete iz tretjih držav zaradi iskanja dela; države članice lahko uvedejo tudi posebne programe vključevanja.

Evropska unija je dolžna preprečevati in zmanjševati nezakonito priseljevanje, zlasti z ukrepi učinkovite politike vračanja, na način, ki je skladen s temeljnimi pravicami.

Evropska unija lahko zagotovi tudi spodbude in podporo ukrepom, ki jih sprejmejo države članice za spodbujanje vključevanja državljanov tretjih držav, z zakonitim prebivališčem. Vendar pravo Evropske unije v zvezi s tem ne predvideva usklajevanja zakonov in predpisov držav.

Alpski prostor

Nadnacionalne politike v alpskem prostoru sooblikuje več ustanov. Čeprav nobena od njih ni posebej zadolžena za razvijanje politik priseljevanja, vse priznavajo pomembnost tematike.

[3] http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/152/immigration-policy

EUSALP je makroregionalna strategija Evropske unije za alpski prostor. Prepoznava demografske izzive v Alpah, za katere so pogosto značilni staranje prebivalstva in novi modeli priseljevanja. Strategija poziva k boljšemu sodelovanju na celotnem alpskem prostoru in si prizadeva spopasti se s temi izzivi.

Alpska konvencija je mednarodna pogodba, ki so jo za trajnostni razvoj in zaščito Alp sklenile alpske države (Avstrija, Francija, Nemčija, Italija, Lihtenštajn, Monako, Slovenija in Švica) ter EU. V svojem Poročilu o stanju Alp iz leta 2015 je Konvencija potrdila, da so selitve pomemben dejavnik za razvoj regije, še posebej za tista območja, na katerih prihaja do upada števila prebivalcev ali staranja prebivalstva.[4]

Arge Alp je združenje desetih alpskih območij, ki vključuje avstrijske in nemške zvezne države, italijanske province in švicarske kantone. Združenje s čezmejnim sodelovanjem obravnava zadeve skupnega pomena. Leta 2017 se je posebej posvetilo vključevanju v Alpah in podelilo nagrado Arge Alp za inovativne projekte vključevanja.

Program Interreg Območje Alp je evropski transnacionalni program sodelovanja za alpski prostor. Podaja okvir, ki spodbuja sodelovanje med ključnimi gospodarskimi, družbenimi in okoljskimi akterji v sedmih alpskih državah ter med različnimi institucionalnimi ravnmi, kot so akademski krogi, upravni, poslovni in inovacijski sektor ter oblikovalci politik. Program je z več razpisi še posebej spodbujal predloge, ki obravnavajo demografske trende in tokove priseljevanja na Območju Alp.

[4] www.alpconv.org/en/publications/alpine/Documents/RSA5en.pdf

Slika 4 – Primerjalni obseg območja EUSALP, programa Interreg za Območje Alp, Alpske konvencije in združenja Arge Alp

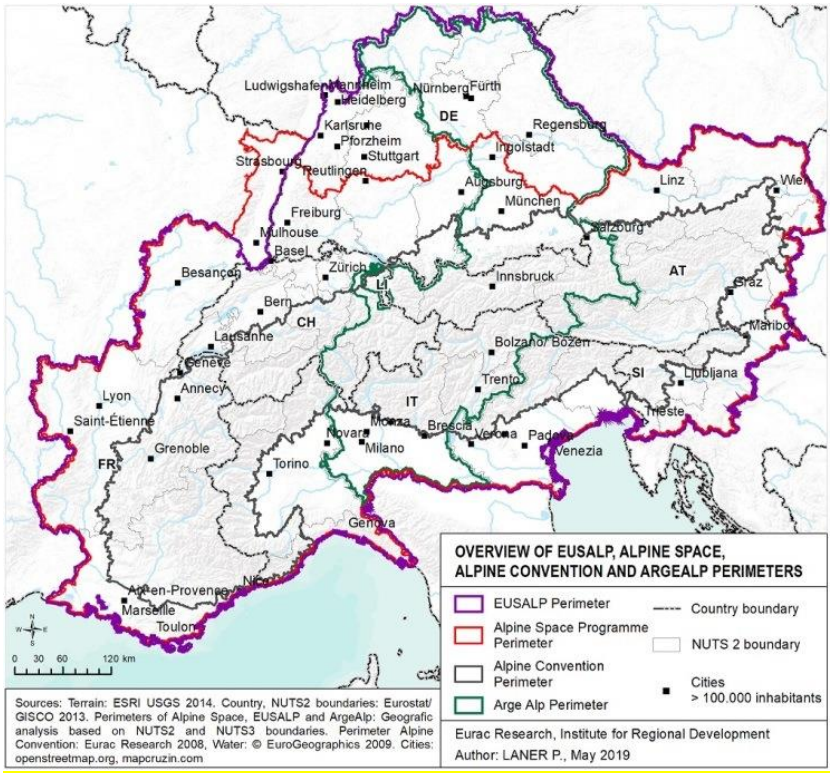

Vir: Eurac Research, Inštitut za regionalni razvoj, PlurAlps, 2019.

3. METODOLOGIJA – SODELOVALNI PROCES „OD SPODAJ NAVZGOR"

To je nadnacionalni dokument v podporo politikam s pristopom „od spodaj navzgor". Pripravljen je bil v sodelovalnem procesu, ki je vključeval odločevalce, deležnike in strokovnjake, ki delujejo v alpskem prostoru na lokalni, regionalni, nacionalni in transnacionalni ravni. Natančneje so glavni viri prispevkov naslednji: več ustvarjalnih laboratorijev, pilotne aktivnosti, regionalne delavnice in empirične analize, ki so se vsi izvajali v projektu PlurAlps. Navdihujoče prakse, ki so prikazane na koncu vsakega razdelka, izvirajo iz natečaja

za nagrado „Pluralizem v alpskem prostoru", ki je bila oblikovana v projektu PlurAlps.[5]

Priporočila za politiko, ki so zbrana v tem dokumentu, zadevajo različne kategorije priseljencev: prisilne in ekonomske priseljence (vključno s sezonskimi delavci) ter priseljence, ki se selijo zaradi spremembe življenjskega sloga (npr. priseljence, ki se selijo v privlačna območja, vključno z neoruralisti, povratniki in upokojenci).

Preglednica 1 – Kategorije priseljencev, obravnavane v priporočilih

Prisilni priseljenci	Posamezniki ali skupine, ki so del selitvenih gibanj, pri katerih obstaja element prisile, vključno s smrtnimi grožnjami in grožnjami preživetja, ne glede na to, ali je njihov vzrok naravni ali pa jih povzroča človek (npr. premiki beguncev in notranje razseljenih oseb ali oseb, razseljenih zaradi naravnih/okoljskih nesreč, kemičnih/nuklearnih katastrof, lakote ali razvojnih projektov).*
Ekonomski priseljenci	Posamezniki, ki se priselijo trajno, začasno ali sezonsko zaradi iskanja boljših pogojev preživetja.*
Povratniki v Alpe	Posamezniki, ki se vrnejo v Alpe, običajno po tem, ko so dlje časa živeli drugje, tako da se vrnejo v kraj, iz katerega izvirajo, ali v državo, katere državljanstvo imajo ali kjer imajo stalno prebivališče.*

[5] www.alpine-space.eu/projects/pluralps/en/pluralism-award

Priseljenci, ki se selijo zaradi življenjskega sloga (boljše kakovosti življenja)	Relativno premožni posamezniki, ki se za določen ali nedoločen čas, trajno ali začasno preselijo v kraje, ki jim iz različnih razlogov pomenijo nekaj, kar je ohlapno opredeljeno kot kakovost življenja** (npr. „digitalni nomadi", ki živijo in delajo v več krajih, in upokojeni priseljenci).

Politična priporočila, našteta v tem dokumentu, se nanašajo na različne kategorije priseljencev: prisilne priseljence, ekonomske priseljence (vključno s sezonskimi delavci) in priseljenci zaradi življenjskega sloga, (npr. priseljenci zaradi privlačnosti; vključno z ljudmi, ki se iz mesta preselijo na podeželje, priseljenci, ki se po določenem času vrnejo, in upokojenci).

*Te opredelitve so povzete in prilagojene iz glosarja s področja migracij in azila („Asylum and Migration Glossary 6.0", EMN, 2018).
** Benson, Michaela in Karen O'Reilly (2009b) „Migration and the Search for a Better Way of Life: A Critical Exploration of Lifestyle Migration" The Sociological Review, 57, 4: 621.

4. PRIPOROČILA ZA POLITIKO

Oblikovanje in izvajanje politike

A. Spodbujanje pristopa integrirane politike

Logika, uporabljena pri politikah vključevanja, je pogosto sektorska. Vidike vključevanja, npr. zaposlitev, izobrazbo, kulturno raznolikost in nastanitev, običajno obravnavajo različni oddelki in javni subjekti. Ker imajo različne pristope, to pogosto vodi k manj učinkovitemu in celo protislovnemu izvajanju politik.

Možni ukrepi:

Cilji politik bi morali biti izrecno skladni. Skladnost je mogoče izboljšati na različne načine, kot je razvijanje integriranega pristopa, ki združuje različna področja politike vključevanja priseljencev (nastanitev, zdravstveno oskrbo, zaposlitev itd.), ter obstoj skupnih osnov za te politike v različnih ustanovah in na gravitacijskih območjih.

Za bolj integrirane politike si morajo javne ustanove in oddelki, ki se v večji meri ukvarjajo s priseljenci, deliti izkušnje in znanje. Skupni pristop javnih in zasebnih ustanov je pomemben način, kako okrepiti skladnost politik. Razviti ga je mogoče tako, da usposobljeni posamezniki ali skupine akterjev, ki so že dejavni na lokalni ravni, podpirajo usklajevanje tistih teles, ki jih priseljevanje najbolj zadeva. Ne glede na to, kakšno rešitev se uporabi, je ključnega pomena, da imajo povezovalni elementi dovolj pristojnosti za resnično vplivanje na politike. Ključno je tudi odzivanje na dejanske potrebe ter povezovanje ustanov civilne družbe in javne uprave pri dejavnostih v lokalnem okolju.

Doslednost ukrepov, ki jih sprejemajo lokalne uprave, je mogoče izboljšati s ciljnimi usposabljanji za področja, povezana s priseljevanjem, namenjenimi oblikovalcem politik in izvajalcem.

Koristen je lahko tudi razvoj orodij za načrtovanje, kot so tista, oblikovana v projektu PlurAlps. V splošnem je pomembno, da je izbrana rešitev skladna s strukturo in kulturo lokalne uprave in se vanjo vključuje.

B. Razvijanje politik, ki temeljijo na znanju in so usmerjene v prihodnost

Politike, katerih cilj je okrepiti pluralizem v lokalnih skupnostih, pogosto temeljijo na spornih domnevah in le delnem poznavanju dejanskega stanja in prihodnjih scenarijev. To tveganje je večje v majhnih alpskih občinah, v katerih so možnosti zbiranja in obdelave podatkov ter produkcije znanja manjše.

Možni ukrepi:

Poleg vlaganja v raziskave, usmerjene k politiki, je pomembno razumeti dejavnike in mehanizme, s katerimi je mogoče pojasniti nizek vpliv znanstvenih spoznanj na trenutne politike v zvezi s priseljevanjem. To je temeljni pogoj, ki lahko pripomore k vzpostavljanju bolje delujoče povezave med raziskovanjem in politiko.

Koristno je lahko ciljno usposabljanje o pluralizmu za odločevalce, razvito z nadnacionalnim sodelovanjem. Za stalen dotok empiričnih spoznanj v politike je treba v lokalne upravne ekipe, ki se ukvarjajo s priseljenci, vključiti strokovnjake za pluralizem. Z zbiranjem dejstev in podatkov s celotnega alpskega prostora o družbenih, gospodarskih in demografskih spremembah (npr. o staranju družb in naraščajoči raznolikosti) ter z razpravo o njih je treba razvijati širše, empirično utemeljene predloge politik. Zato je vzpostavitev sistemov z odprtim dostopom do podatkov, kjer se zbirajo različni nabori podatkov javnih uprav, socialnih ustanov, univerz in raziskovalnih centrov, organizacij delodajalcev in sindikatov itd., ter katerih usklajevanje je vodeno javno, lahko koristna. Zbiranje podatkov mora potekati stalno, ne pa zgolj na osnovi trenutnih potreb ali v projektih. Prizadevati si je treba za primerljivost podatkov iz vseh alpskih držav.

K uporabnosti in primerljivosti podatkov bi pripomogla priprava skupnih kazalnikov za področje vključevanja.

Druga možnost razvijanja empirično utemeljenih politik je bolj vključujoč postopek odločanja, v katerem pri pripravi prihodnjih scenarijev, ugotavljanju trenutnih in prihodnjih izzivov ter oblikovanju možnih rešitev sodelujejo strokovnjaki, socialni delavci, oblikovalci politik, organizacije civilne družbe in lokalno prebivalstvo. V tem pogledu bi bila koristna formalna in neformalna posvetovanja. Splošneje se z vključitvijo različnih subjektov in organizacij ne bi povečal le njihov prispevek k oblikovanju politik, ampak tudi podpora izvajanju. Pomembno je spoznanje, da priseljenci niso homogena skupina ter da imajo poleg različnega porekla tudi različne ravni izobrazbe, znanja jezika in poklicne perspektive ter različna osebna pričakovanja. Z vključevanjem oseb iz teh podskupin je mogoče pridobiti bolj poglobljeno razumevanje in znanje za oblikovanje politik.

C. Izboljšanje dostopa do možnosti financiranja za majhne skupnosti in organizacije

Dodeljevanje finančnih sredstev je pogosto odvisno od sposobnosti lokalnih akterjev za pripravo prijav in vodenje pridobljenih projektov, namesto da bi bilo povezano s potrebami. Majhna alpska mesta ali občine in organizacije civilne družbe se pogosto ne zavedajo, kakšne so možnosti financiranja na področju vključevanja. Tiste, ki se lotijo postopka, se soočajo z administrativnim bremenom prijavljanja projektov, niso pa niti zmožne ustvarjati močnih partnerstev.

Možni ukrepi:

Mogoče bi bilo razviti pristop „od spodaj navzgor", s katerim bi lahko evropske in nacionalne programe financiranja seznanili s potrebami alpskih lokalnih skupnosti glede vključevanja. Poleg tega je treba krepiti zmožnosti malih lokalnih organizacij, vključno z organizacijami priseljencev, da se potegujejo za financiranje v povezavi s priseljevanjem. Pomembno je aktiviranje majhnih skupnosti ter zbiranje njihovih idej o pluralizmu in vključevanju. Vzpostavitev „anten" na podeželskih in gorskih območjih bi pripomogla k „zajemu" idej in mnenj o lokalnih potrebah ter podprla njihovo preoblikovanje v projekte, povezala bi majhne občine in organizacije z ustanovami višjih ravni, ki lahko delujejo kot koordinatorji projektov.

Z razvojem učinkovitih sistemov sodelovanja v zvezi s priseljevanjem je mogoče izboljšati tudi dostop do virov; namesto da bi bile s priseljevanjem povezane strukture, pa tudi znanje, prisotne v vsaki majhni skupnosti, bi morale odgovorne osebe sodelovati s podpornimi strukturami in centri za usposabljanje. Podobno je treba ovrednotiti ter okrepiti institucionalne ravni med občinami in regijami, splošneje organizacije javnih in zasebnih subjektov sekundarne ravni, ter tako izboljšati konkurenčnost njihovih članov pri pridobivanju financiranja. Za transnacionalno sodelovanje je lahko koristna izmenjava znanja in informacij med regijami.

Dostop majhnih skupnosti do financiranja je mogoče izboljšati s poenostavitvijo razpisnih postopkov ter z višjim vrednotenjem izkušenj v primerjavi s formalnimi zahtevami. Njihovo konkurenčnost je mogoče izboljšati

tudi z zagotavljanjem tehnične pomoči pri prijavah na razpise.

D. Podpora in višje vrednotenje dobrih, navdihujočih praks

Stališče Evropske komisije je[6], da so dobre prakse pri vključevanju „strategije, pristopi in/ali dejavnosti, za katere je z raziskavami in vrednotenjem dokazano, da so učinkoviti, uspešni, trajnostni in/ali prenosljivi in da zanesljivo vodijo k želenemu rezultatu". Učenje iz primerov dobrih praks je lahko v pomoč pri spodbujanju pluralizma in učinkovitejši obravnavi priseljevanja ter pri varčevanju z viri, saj ni treba na novo odkrivati že znanega. Vendar je ponovitev dobrih praks v splošnem zelo velik izziv, saj ima vsaka od njih poseben, lasten okvir.

Možni ukrepi:

Dobre prakse pluralizma so lahko navdih in jih je mogoče nadgraditi v sistemske rešitve. Pri vrednotenju in prenosu dobrih praks je treba pozornost posvetiti tako vsebini, kot postopku. Pomembna mora biti dolgoročna ocena tega, kako delujejo, in ne kratkoročna ocena o tem, kako privlačne so. Prvi korak je iskanje in ocena dobrih praks v alpskem prostoru ter izpeljava inovativnih in uspešnih elementov, ki bi jih bilo mogoče uporabiti v drugih lokalnih stvarnostih. Prenos ne zajema nujno celotne prakse, lahko je omejen na posamezne dejavnosti v projektih, ideje ali metode in orodja, uporabljena pri različnih idejah, kot so npr. skupine za vzajemno učenje in svetovanje. Pogosto so potrebne prilagoditve

[6] https://ec.europa.eu/migrant-integration/integration-practices

regionalnim razmeram. Pri prenosih bo manj težav, če se izboljša sporočanje o praksah in prepreči tekmovanje med lokalnimi stvarnostmi.

Koristna orodja za deljenje dobrih praks so lahko obstoječe spletne platforme, prek katerih je mogoče iskati po temi, vendar je treba to povezati s srečanji v živo, ki omogočajo deljenje izkušenj. Deljenje znanja pa ni dovolj. Za prenos dobrih praks je treba ugotoviti, kdo so lokalni deležniki, ki podpirajo proces, ter izboljševati zmogljivost lokalnih oblikovalcev politik in civilne družbe za uporabo dobrih praks. Zaradi razlik med lokalnimi okolji, ki zadevajo strukturo lokalnih ustanov in akterje, ki so dejavni pri vključevanju priseljencev, bi lahko bilo koristno, če bi te subjekte na območjih, kamor naj bi prakse prenesli, vsakokrat prepoznali.

E. Obravnavanje pobud civilne družbe kot ključnih vidikov lokalnih ukrepov

V alpskem prostoru postajajo še posebej na lokalni ravni vedno pomembnejše pobude za vključevanje „od spodaj navzgor".

Možni ukrepi:

Inovativne pobude za vključevanje, ki kot sestavni del lokalnih politik prihajajo iz civilne družbe „od spodaj navzgor", je treba čim bolj upoštevati. Splošneje, ceniti je treba lokalne skupnosti v alpskem prostoru, ki se dejavno vključujejo v iskanje pozitivnih rešitev za jačanje pluralizma in potekajoče družbene spremembe. Koristni bi lahko bili memorandumi o soglasju, ki bi jih podpisale javne oblasti in lokalni centri, ki podpirajo organizacije civilne družbe. V tem okviru bi morale bili prostovoljne dejavnosti dopolnilo delu strokovnih služb

in jih ne bi smele nadomeščati.

F. Odkrivanje slepih peg

Politike, programi in projekti vključevanja v splošnem razvrščajo priseljence med „druge". Po eni strani povzroča ta proces posploševanja in poenotenja, ki združi več kategorij, družbeno izključevanje in depolitizira družbeni položaj priseljencev. Po drugi strani lahko prek takšne kategorizacije priseljenci pridobijo „glas", saj jih umešča v politični okvir in so zaradi tega v javnosti bolj vidni. Tisti, ki zasedajo vodilne vloge, pa pri izvajanju politik, programov in projektov ne glede na to praviloma delujejo tako, da nastajajo „slepe pege".

Možni ukrepi:

Za razkrivanje slepih peg, ki lahko prispevajo k utrjevanju razmerij moči in obnavljanju „drugosti", je v izvajanje projektov nujno uvesti nadzorne mehanizme in kritično samorefleksijo. Osebam v procesih vključevanja je namreč treba omogočiti sodelovanje in vplivanje. Pred vsakim novim korakom v projektu je nujno zastavljati vprašanja, kot npr.: Ali so trenutne politike usmerjene k ciljnim skupinam? Če so, ali so te skupine obravnavane kot homogene ali heterogene? Ali odzivi uveljavljenih politik ciljne skupine stigmatizirajo? Kako se z obstoječimi politikami obravnavajo, vzdržujejo ali ustvarjajo neenakosti med skupinami? In, nenazadnje, ali ciljne skupine dojemamo kot strokovnjake za lastna življenja? In ali tudi tisti, ki se strokovno ukvarjajo z vprašanji vključevanja, sprejemajo njihove poglede?

Korak naprej bi predstavljala vključitev priseljencev v procese odločanja tako, da bi lahko izražali svoje

potrebe, podajali pobude in soodločali o oblikovanju politik ter lokalnih in regionalnih razvojnih procesih.

Primeri dobrih praks

Nagrada Pluralizem v alpskem prostoru *Raven: v celotnih Alpah* *Mesto: na spletu*	V projektu PlurAlps je bil septembra 2017 objavljen razpis za prvo podelitev nagrade Pluralizem v alpskem prostoru (Alpine Pluralism Award). Z razpisom so partnerji projekta v vseh alpskih državah zbrali 41 ukrepov, ki so se nanašali na lokalne pobude vključevanja. Ukrepi so bili razvrščeni v štiri kategorije: vključevanje v družbo, vključevanje na trg dela, raba zemljišč in okolje ter dualno izobraževanje. Vsi ukrepi so bili predstavljeni na spletni strani projekta PlurAlps in zagotovljena jim je bila visoka stopnja vidnosti. Zmagovalni projekti so bili povabljeni na vmesno konferenco projekta in EUSALP Forum leta 2018. Za več informacij obiščite: www.alpine-space.eu/projects/pluralps/en/pluralism-award (en)
Social Planning Instrument (Orodje za družbeno načrtovanje) *Raven: na ravni občine* *Mesto: v različnih alpskih občinah*	Orodje za družbeno načrtovanje (Social Planning Instrument – SPI) je bilo razvito v okviru projekta PlurAlps. Podpira srednje - in dolgoročno družbeno načrtovanje ter upošteva potrebe tako lokalnega prebivalstva, kot novih prebivalcev. Instrument SPI zajema proces v občini, uporabniku prijazen spletni vprašalnik in priročnik. Odgovoriti skuša na naslednja vprašanja: Kakšna je kakovost življenja priseljencev in lokalnega prebivalstva? Kako jo je mogoče izboljšati? Katere storitve in vrste oskrbe v občini spodbujajo hitro vključevanje vseh vrst priseljencev? Za več informacij obiščite: www.alpine-space.eu/projects/pluralps/en/project-results/social-planning-instrument (en)

Komunikacija za plodni pluralizem

G. Razvoj prostorov in možnosti za razpravo in pogajanja

Do konfliktov med priseljenci in tistimi, ki stalno bivajo že daljši čas, ter vzpona sovraštva do tujcev pogosto prihaja zaradi napačnih informacij o procesih priseljevanja ter pomanjkanja priložnosti za izražanje zaskrbljenosti in izmenjavo mnenj o potekajočih družbenih spremembah.

Možni ukrepi:

Splošni cilj mora biti povezovanje ljudi, prepoznavanje skupnih izzivov in skupna obravnava teh izzivov. Zato je pomembno omogočiti tako stalno bivajočim prebivalcem, kot novo prispelim priseljencem različnega porekla, da razpravljajo o zadevah, povezanih s sedanjimi družbenimi spremembami in izzivi, posredovati pri sporih in spodbujati skupno vizijo lokalnega razvoja. Enako pomemben je dialog med novo prispelimi priseljenci, oblikovalci politik in izvajalci, saj so politike, tudi če so usmerjene k izboljšanju položaja za priseljence in k jačanju lokalnega pluralizma, lahko prežete s predsodki. Spodbujanje razprav je pomembno zaradi preprečevanja sovražnega govora in nesoglasij, ki se lahko sprevržejo v spore. Te vrste dejavnosti je mogoče podpreti z razvijanjem primernih oblik razširjanja informacij in razpravo.

Ustvarjanje namenskih javnih prostorov lahko pripomore k izmenjavi in dialogu. Večjo vključenost lokalne skupnosti je mogoče doseči z uporabo lokacij, kjer se ljudje običajno srečujejo. Da so zajeti različni sloji prebivalstva, je treba določiti različne lokacije razprav. Posebno pozornost je treba namenjati skupinam,

ki so neobčutljive za pluralizem in priseljevanje ali pa v splošnem ne sodelujejo pri javnih dogodkih. Skupne dejavnosti, pri katerih ljudje sodelujejo za skupne cilje, tudi lahko ustvarjajo priložnosti za dialog.

Za spodbujanje dialoga med novo prispelimi priseljenci in stalno bivajočim prebivalstvom je lahko koristno aktivirati že dlje časa vzpostavljene skupnosti priseljencev, vendar je treba upoštevati morebitne napetosti med novo prispelimi in ustaljenimi priseljenci, ki so v državi, iz katere izvirajo, doživeli konflikte.

H. *Opiranje na sorodne spomine in identitete za dvig zavedanja*

Novi prebivalci so včasih dojeti kot grožnja lokalni identiteti. Vendar lokalne identitete niso monolitne in nespremenljive; v resnici jih celotna skupnost vzpostavlja in oblikuje vsak dan. Drug vir napetosti je lahko generacijski prepad med priseljenci in lokalnim prebivalstvom. Prebivalstvo v Alpah se stara, priseljenci pa so pretežno mladi: po podatkih v publikaciji Eurostata iz leta 2018 „Statistika selitev in preseljenih prebivalcev" je bila polovica priseljencev, ki so bili v EU prisotni leta 2016, mlajših od 28 let. Če se generacijski prepad prekriva s kulturnim/etničnim, lahko pride do zavračanja in družbenih napetosti.

Možni ukrepi:

Treba je obravnavati stereotipe v zvezi z alpsko identiteto. Dolgotrajno priseljevanje in raznolikost v alpskem prostoru je treba prepoznati in ceniti, s tem pa spodbujati ljudi, da se zavedo večkratnih identitet, ki že soobstajajo.

Kulturno in jezikovno bogastvo, ki ga prinašajo novi prebivalci, je mogoče bolj ceniti. Lokalne identitete je mogoče preoblikovati z deljenjem izkušenj med njimi in že dlje časa prisotnim stalno bivajočim lokalnim prebivalstvom (npr. s spomini na priseljevanje, ki jih imajo alpska skupnost in novo prispeli priseljenci). V pomoč so lahko platforme za projekte in razprave, ki ozaveščajo o zgodovinskem razvoju identitet, prav tako pa tudi predstavitve pluralnih, lokalnih, živih svetov.

Ena od možnosti so skupne pobude priseljencev in lokalnega prebivalstva. Razstave, ki se usmerjajo na izseljevanje z alpskega območja in priseljevanje vanj, lahko, na primer, osvetlijo skupne izkušnje preseljevanja obeh skupin. Druga možnost ozaveščanja so lahko projekti za sodelovanje in razvoj, ki jih izvajajo skupnosti na različnih celinah.

Razviti je treba centre in programe za sodelovanje med generacijami, kot so tisti, usmerjeni k medgeneracijski izmenjavi znanja in veščin. Dejavnosti morajo spodbujati skupno življenje več generacij ter izmenjavo storitev in vzajemno pomoč (npr. mladih starejšim in obratno).

I. Uporaba potenciala medijev

Statistični podatki raziskav Eurobarometra kažejo, da sta se strah in zaskrbljenost zaradi priseljevanja močno povečala. Dojemanje priseljevanja in kulturne raznolikosti pogosteje kot osebne izkušnje oblikujejo množični mediji. Z naraščajočo uporabo družbenih medijev in razširjanjem lažnih novic se zdi komunikacija vedno težja. Zaskrbljenost lahko posledično ovira sprejetje empirično utemeljenih in razumskih rešitev na področju priseljevanja in raznolikosti.

Možni ukrepi:

Medtem ko nadzor nad medijskimi vsebinami ni ne dosegljiv ne zaželen, se je na negativne pripovedi in lažne novice o priseljevanju pomembno odzvati. Dobro je začeti pri spremljanju tradicionalnih in družbenih medijev. Nato je mogoče izvesti več proaktivnih ukrepov, ki lahko vključujejo tudi nadnacionalno sodelovanje: ozaveščanje in povečevanje odgovornosti pri ukvarjanju z družbenimi mediji, usposabljanja iz medijske pismenosti za pomoč pri prepoznavanju in prijavi lažnih novic, razvijanje preglednih in uporabniku prijaznih platform, prek katerih je mogoče dostopati do dejstev in empiričnih podatkov, ter posredovanje točnih informacij o pojavih in dogodkih, povezanih s priseljevanjem, lokalnim medijem.

Ključno je vključevanje v razprave v medijih. Lokalne ustanove morajo sodelovati z mediji. Novicam o priseljevanju, pri katerih so dejstva preverjena, je mogoče nameniti posebne dele občinskih časopisov in radijskih oddaj. Lažne novice bi pomagala preprečevati nenehna prisotnost informiranih in uravnoteženih mnenjskih voditeljev v medijih.

Z razširjanjem pozitivnih izkušenj in zgodb o posameznih priseljencih je mogoče zmanjšati učinek negativnih pripovedi v medijih in pokazati, da so posploševanja o novih prebivalcih neutemeljena. Izkoristiti je mogoče prednost majhnih občin, v katerih so možni srečevanje v živo in osebni odnosi. Javne prireditve in dogodki lahko pomagajo oblikovati identiteto lokalne skupnosti, v kateri je pluralizem ključni element.

Primeri dobrih praks

Toolbox Freiamt *Raven: regionalno* *Mesto: Wohlen//Švica*	Projekt Toolbox Freiamt zagotavlja prostor, kjer lahko priseljenci, drugi novi prebivalci, lokalni prebivalci, prostovoljci, ustanove in javni organi medsebojno komunicirajo ter pomagajo pri sprejemanju družbenih sprememb. Priseljencem in drugim novim prebivalcem je na voljo več orodij za to, da stopijo v stik z lokalnim prebivalstvom, prejmejo uporabne informacije za vsakodnevno življenje v regiji ter razumejo švicarski sistem šolanja, zdravstvenega varstva, zavarovanja itd. Lokalni prostovoljci prejemajo podporo in spodbudo za zagon lastnih projektov, s katerimi se izboljšuje družbeno življenje prebivalcev iz različnih okolij. Za več informacij obiščite: http://www.toolbox-freiamt.ch (de, en)
The Sixth Continent (Šesta celina) *Raven: regionalno* *Mesto: Bressanone/Brixen/Italija*	Vključevanje in socialno delo, ki ga opravljajo v Hiši solidarnosti, predstavlja „most" za priseljence, begunce in lokalne prebivalce, ki se soočajo s težavami, s pomočjo katerega slednje premostijo in zaživijo bolj stabilno. Trije zaposleni in 15 prostovoljcev s pomočjo notranjih in zunanjih kolegov („buddies") pomagajo novo prispelim pri vključitvi v novi dom tako, da organizirajo učenje jezika v paru ali spodbujajo udeležbo na jezikovnih tečajih zunanjih izvajalcev, analizirajo veščine in vključujejo osebe v šole, usposabljanja in delovne projekte, zagotavljajo podporo pri vzpostavljanju zagonskih podjetij, povezujejo novo prispele z lokalnim omrežjem, zagotavljajo psihološko in psihiatrično pomoč ter pomoč glede davčnih zadev in spodbujajo vključevanje v organizacije civilne družbe. Hiša deluje neodvisno, brez neposrednih javnih prispevkov, pri čemer razvija modele za velike izzive našega časa. Za več informacij obiščite: http://www.hds.bz.it

Družbeno-ekonomsko vključevanje in blaginja

J. Odstranjevanje ovir za novo prispele priseljence in omogočanje vključevanja v družbo

Dostop novih prebivalcev do lokalnih priložnosti, trga dela in nepremičninskega trga ter storitev je pogosto oviran, na primer zaradi pomanjkanja informacij, slabega znanja nacionalnega jezika, kulturnih razlik in dolgega delovnega časa priseljencev, česar lokalni prebivalci morda sploh ne opazijo. Vključevanje priseljencev in njihov dostop do lokalnih trgov in storitev je zaradi tega lahko otežen.

Možni ukrepi:

Prepreke, ki ovirajo dostop novih prebivalcev do lokalnih priložnosti, je treba analizirati in prepoznati. Ko so prepreke znane, je pomembno s tem seznaniti javnost in pridobiti podporo za dejanja, s katerimi bodo ovire odstranjene. Nato je treba priseljence pri izogibanju oviram in dostopu do priložnosti v lokalnem okolju aktivno podpreti. Možni ukrepi so npr. prevod informacij in obrazcev v jezike, ki jih govorijo večje skupine priseljencev, priprava vodnikov ali priročnikov za nove priseljence, odkrivanje inovativnih načinov in novih mest, kjer je mogoče nuditi informacije, inštruktorji ali ambasadorji, ki lahko novim prebivalcem pomagajo pri vključevanju v lokalno skupnost, zagotavljanje e-upravljanja in digitalizacija storitev, uvedba prilagodljivega delovnega časa v uradih ter zaposlitev medkulturnih posrednikov in prevajalcev.

Pravilno je treba opisati in določiti zlasti vlogo medkulturnega posrednika, še posebej tam, kjer ni dobro razumljena. Poleg tega morajo biti medkulturni posredniki

sestavni del delovnih ekip lokalnih služb, socialni delavci pa morajo biti usposobljeni za ustrezno uporabo podpore medkulturnega posrednika pri svojem vsakodnevnem delu.

Odstranitev preprek za nove prebivalce je lahko sestavni del in hkrati spodbujevalec splošnejše politike odpiranja storitev k novim uporabnikom, vključno z lokalnimi prebivalci. Posebnosti vključevanja priseljencev na podeželskih in gorskih območjih morajo biti del učnih načrtov za medkulturne posrednike in socialne delavce v alpskem prostoru.

K. Spodbujanje pluralnega izobraževanja in učenja

Družbe se najprej vzpostavljajo v šolah. Zaradi tega so šole izredno pomembni prostori za razvoj pluralnih skupnosti.

Možni ukrepi:

Pluralno izobraževanje se mora začeti že pri majhnih otrocih in vključevati vrtce. V pomoč je lahko „usposabljanje za empatijo", tj. spodbujanje mladih, da se postavijo v kožo drugega. Pri razvijanju pluralnega izobraževanja v šolah lahko imajo strateško vlogo učenci iz priseljenskih okolij. Učenci (in bivši učenci) iz priseljenskih okolij lahko odigrajo aktivno vlogo pri pluralnem izobraževanju ob uvedbi medvrstniškega učenja in pristop, ki temelji na vzornikih. Koristno je lahko tudi tesno sodelovanje lokalnih šol s tistimi v državah priseljenskih otrok.

Preučiti in upoštevati je treba tudi zunajšolske dejavnosti, ki lahko vplivajo na izobraževalni uspeh. Splošneje so pri soočanju z izzivi pluralizma lahko plodne sinergije med šolskimi in zunajšolskimi

dejavnostmi, vključno z glasbenimi koncerti, umetniškimi razstavami in športnimi dogodki. Ko se odrasli priseljenci ustrezno usposobijo, jih je mogoče zaposliti kot strokovnjake za delo s študenti. Pri promociji pluralnega izobraževanja je treba kot ključne subjekte obravnavati starše in, splošneje, družine.

L. Premagovanje ločenosti in osamitve na odmaknjenih območjih

Oddaljenost od ključnih storitev, kot so zavodi za zaposlovanje, tečaji poklicnega usposabljanja in dostop do informacij, lahko vodi v ločenost in osamitev. Težave so pogostejše na podeželskih in gorskih območjih. Tveganje je posebej izrazito pri ženskah, zlasti v primeru, da so gospodinje.

Možni ukrepi:

Boljši in cenovno dostopnejši javni potniški promet bi še posebej na odmaknjenih območjih koristil vsem prebivalcem. Poskusno združevanje javnega in zasebnega prometa, npr. javnih avtobusov, mini avtobusov športnih klubov in zasebnih vozil, bi lahko prispevalo k izboljšanju povezav na odmaknjenih območjih. Osamitev bi lahko pomagale preprečevati zdravstvene in socialne ter lokalne službe, ki bi spremljale potrebe prebivalcev v lokalnih skupnostih.

Zagotavljanje enostavnih storitev (npr. distribucija zdravil), uvajanje storitev pomoči oz. podpore pri vključevanju priseljencev na podeželskih območjih, e-upravljanje in digitalizacija javnih storitev so lahko učinkoviti načini za oskrbo oseb, ki živijo na odmaknjenih območjih. Podpora priseljencem pri vključevanju v javno življenje in lokalna združenja lahko prepreči osamitev.

Vzpostaviti je treba povezavo med delom in bivanjem, saj obstaja nevarnost diskriminacije priseljenih delavcev, zaradi katere so lahko prisiljeni pristati na bivanje v stavbah nizke kakovosti in na oddaljenih lokacijah. V splošnem lahko lokalne uprave z ukrepi socialne nastanitve vplivajo na povečanje možnosti izbire novo priseljenih prebivalcev.

M. Odkrivanje veščin priseljencev

V razmerah, ko v lokalnih okoljih v splošnem primanjkuje delovne sile, so za lokalna gospodarstva v alpskem prostoru lahko pomembni novi, priseljeni prebivalci. Če ni mehanizmov za povezovanje, to lahko vodi v izgubo človeškega kapitala in počasnejši lokalni razvoj. Zasebna podjetja pogosto ne morejo ustrezno oceniti veščin priseljencev.

Možni ukrepi:

Veščine priseljencev, vključno s prosilci za azil in begunci, bi bilo mogoče odkrivati in ocenjevati s pametnimi in dostopnimi orodji. Namen uporabe takšnih orodij bi bilo omogočanje hitrega dostopa do lokalnih trgov dela ter čim boljše usklajevanje lokalnih potreb po delovni sili in sposobnosti priseljencev. Javni postopki za ocenjevanje veščin niso vedno ustrezni, ker je usposabljanje in pridobivanje delovnih izkušenj priseljenih oseb lahko potekalo v drugačnih pogojih in načinih poučevanja in v skladu z drugačnimi standardi. Učinkovitejše so lahko bolj prilagodljive oblike ocenjevanja veščin, kot je poskusno delo. Ocenjevanje veščin je treba povezati z usposabljanjem, saj veščine, pridobljene v državah izvora, na evropskih trgih delovne sile morda niso neposredno uporabne. Hitrost vključevanja

v lokalni trg delovne sile je mogoče povečati z odkrivanjem vrzeli v veščinah in iskanjem prilagodljivih oblik usposabljanja. Poklicno izobraževanje mora biti skladno z lokalnimi gospodarskimi potrebami. Praksa mora imeti prednost pred teorijo – pri sledenju teoretičnim predavanjem imajo priseljenci lahko težave, ker je njihovo znanje jezika pomanjkljivo ali ker ne vedo, kako delujejo gospodarski sektorji, še posebej, če prihajajo iz držav zunaj Evrope. Usposabljanje lahko vključuje obiske podjetij, s čimer priseljenci pridobijo izkustveno znanje o proizvodnih procesih, ki so v Evropi predvidoma drugačni kot v državah izvora.

Sodelovanje delodajalskih združenj bi lahko pripomoglo k temu, da bi bile pobude skladne s potrebami delodajalcev. Vendar pa lahko potreba po nekvalificirani, poceni delovni sili v sektorjih, kot sta turizem in kmetijstvo, zmanjša interes delodajalcev za odkrivanje in izboljšanje veščin priseljencev.

Posebno pozornost je treba posvetiti priseljenkam, pri katerih je zaradi potisnjenosti v sektorja domačega dela in negovanja višje tveganje za podzaposlenost in družbeno osamitev.

N. Privabljanje strokovnjakov v gorska območja

V alpska gorska območja je pogosto težko privabiti strokovnjake, kot so npr. zdravniki ali inženirji. Ti običajno poiščejo delo na (pri)mestnih območjih, kjer je več priložnosti za delo v skupinah, dostop do storitev enostavnejši, hkrati pa še vedno ostajajo blizu gorskih območij. Pomanjkanje strokovnjakov v alpskih območjih povzroča tudi odliv mladih, ki so visoko usposobljeni. Če želimo proces zaobrniti, je treba te osebe spodbujati k vrnitvi. Zaradi izkušenj s preselitvami bi lahko bili

dragoceni vzorniki za odprto družbo in v pomoč pri ozaveščanju.

Možni ukrepi:

Za zagotavljanje ustreznih razmer je treba analizirati potrebe strokovnjakov in njihovih družin. V pomoč je lahko razvoj storitev vključevanja priseljencev na gorskih in ruralnih območjih, še posebej v sodelovanju z velikimi podjetji in lokalnimi agencijami. Koristne so lahko tudi spletne storitve, s katerimi se usklajuje povpraševanje in ponudba delovne sile na gorskih območjih. Kot ključni mehanizem v poklicnih skupnostih je treba obravnavati prenos informacij „od ust do ust". Splošneje je pri pobudah, namenjenih privabljanju strokovnjakov, odločilnega pomena vključenost delodajalskih združenj. Poleg tega bi si bilo koristno prizadevati za vzpostavljanje in ohranjanje stikov s tistimi, ki so območje zapustili zaradi usposabljanja, strokovnih ali družinskih razlogov, ter za povezovanje in mreženje. Takšne aktivnosti na nekaterih alpskih območjih že potekajo. Cenovno dostopne nastanitve bi lahko prispevale k privabljanju strokovnjakov in povratnikov, še posebej v turističnih regijah, kjer so cene visoke. Dogovori z zasebnimi podjetji bi lahko pripomogli k razvoju dela na daljavo ali pa spodbujali premik strokovnjakov. Za krepitev navezanosti na skupnost je možno tudi ustanavljanje „izseljenskih klubov".

O. Izraba potencialov gorskega kmetovanja in vzdrževanja alpske krajine

Za številna območja v alpskem prostoru je značilen upad kmečkega prebivalstva in s tem povezano naraščanje obsega neobdelanih zemljišč, zmanjševanje biotske pestrosti in

negativni vplivi na lokalno krajino. Ponovno kultiviranje krajine lahko v zapuščene vasi vrne življenje.

Možni ukrepi:

Delo v kmetijstvu, živinoreji, gozdarstvu in pri vzdrževanju krajine je lahko dragocen začetni korak za nove prebivalce, saj omogoča vključitev v lokalno skupnost in na lokalni trg dela. S prevzemom kmetij, katerih lastniki se upokojijo, ali s pridobitvijo opuščenih kmetijskih površin v javni ali zasebni lasti lahko novi prebivalci preprečijo opuščanje rabe kmetijskih zemljišč. Ob tem se je potrebno zavedati tveganj, kot sta monokulturno kmetovanje ali prekomerna izraba zemljišč.

Novi prebivalci v alpskem podeželskem prostoru imajo pogosto izkušnje s kmetijskimi tehnikami in praksami. Zaradi tega lahko obveljajo za strokovnjake, kar spremeni tudi način, kako jih dojemajo lokalni prebivalci. S pristopi, ki pokažejo vrednost tehnik in praks iz izvornih držav priseljenih prebivalcev, je mogoče spodbuditi izmenjavo z lokalnimi prebivalci na enakovredni osnovi in sprožiti lokalne gospodarske inovacije. Na takšen način je mogoče ohraniti alpske krajine in okolje. Ko lokalni prebivalci vidijo rezultate dela priseljencev, se običajno poviša stopnja njihovega sprejemanja.

Primeri dobrih praks

Talents for Austria (Nadarjeni za Avstrijo) *Raven: regionalno* *Mesto: Štajerska/Avstrija*	Zaradi starajočega se prebivalstva in zviševanja ravni izobrazbe se v Avstriji soočajo z velikim pomanjkanjem vajencev in kvalificiranih delavcev. Položaj se bo v prihodnjih letih še zaostroval. Hkrati globalna selitvena gibanja zahtevajo nove modele priseljevanja, ki bodo spodbujali družbeno kohezijo v razmerah večje kulturne raznolikosti. V Avstrijo je leta 2015 prišlo 95.000 beguncev, od teh se jih je 14.000 priselilo v zvezno deželo Štajersko. Veliko je bilo mladoletnikov brez spremstva. Primanjkovalo je nastanitev, prav tako pa ni bilo odgovorov na vprašanja o njihovi jezikovni, kulturni in poklicni vključitvi. V želji, da bi poiskali rešitev, ki bo koristila vsem, so ustanovili šolo „Nadarjeni za Avstrijo". V šoli, ki nudi tudi namestitev, poteka teoretično in praktično usposabljanje za delo za mladoletnike brez spremstva, ki so zaprosili za azil. Tem mladostnikom je zagotovljena 24-urna oskrba, pridobivajo osnovno izobrazbo, učijo se nemški jezik, poučijo jih o avstrijskih vrednotah, deležni so specialističnega usposabljanja za delo, vključijo se na trg dela. Po enem letu lahko delajo kot vajenci ter tako prispevajo k sistemu socialnega zavarovanja v državi. Za več informacij obiščite: https://talente-entwicklung.com/schule/schule/
Razkrite roke *Raven: regionalno* *Mesto: Jesenice/ Slovenija*	Projekt „Razkrite roke" podpira ranljive skupine žensk, ki živijo na Jesenicah, in begunke v azilnem domu v Ljubljani. Usmerjen je v opolnomočenje teh žensk na psihosocialnem področju tako, da pridobijo znanje o oblikovanju oblačil, produkciji videa, spletnem trženju in prodaji ter o humanitarnem delu in socialnih veščinah. Projekt temelji na izkušnjah iz prejšnjih projektov, ki so se pod istim imenom začeli izvajati leta 2012. Stari in novi projekti so medsebojno povezani, gre za stalno delo in nadgrajevanje sodelovanja z ranljivimi skupinami žensk. Novi projekt poleg oblikovanja tekstila zagotavlja več prostora in druge umetniške pristope, kot so gibanje, igra, gledališka improvizacija, fotografija, video in poezija, vse z namenom ustvariti sproščujoče in ustvarjalno vzdušje med srečanji. Za več informacij obiščite: www.razkriteroke.si

5. POZIV K UKREPANJU

Razmere, v katerih poteka vključevanje, so postale zaradi tako imenovanih mešanih migracijskih tokov (prosilci za azil in ekonomski migranti) od leta 2015 bolj zapletene in zahtevne. Prihodnje usklajevanje migracijske politike EU bo zaradi razdrobljenosti strank in političnih stališč v Evropskem parlamentu in parlamentih držav članic še bolj težavno. Kljub temu je mogoče – še posebej v lokalnih skupnostih – opaziti tudi spodbudne pojave. Občinske uprave in politiki ter drugi akterji na lokalni ravni v celotnem alpskem prostoru so pokazali visoko stopnjo inovativnosti in zmožnosti za iskanje rešitev. Zanimivo je, da je vidne uspehe in primere uspešnega vključevanja priseljencev mogoče najti ravno v občinah, kjer prevzemajo največje breme na področju vključevanja.

Priseljevanje ni nujno vir strahu in konfliktov. Zadeve, povezave z vključevanjem, bi bilo potrebno urejati na najnižji možni ravni upravljanja, kjer lahko iskanje rešitev olajša višja stopnja zaupanja med akterji. Izkušnje iz projekta PlurAlps kažejo na to, da procesi vključevanja niso samodejni, temveč jih je potrebno za to, da se akterji na lokalni ravni povežejo, ciljno zasnovati. Projekti, ki jih sofinancira EU, so lahko občinam in lokalnim akterjem v pomoč pri vključevanju priseljencev v lokalno okolje in spodbuda občanom ter priseljencem, da te procese skupaj oblikujejo. Osebni stiki med lokalnimi prebivalci in priseljenci vodijo k izgradnji medsebojnega zaupanja in priseljencem posredujejo občutek, da so dobrodošli in da jih lokalni prebivalci sprejemajo. Dobro zasnovane pobude lahko z

vzpostavljanjem medsebojnih stikov prispevajo k zmanjšanju strahu lokalnih prebivalcev in priseljencev.

Za vzpostavljanje in ohranjanje pluralnih družb je potrebno stalno delo in vlaganje državljanov, civilne družbe, podjetij in javnih uprav na različnih ravneh. Akterji v občinah in regijah alpskega prostora bi to morali razumeti kot priložnost ter pripraviti in izvajati projekte, s katerimi bi dejavno oblikovali procese vključevanja in uresničevali koncept pluralizma. Skupaj lahko prenovimo tradicije v alpskem prostoru, povezane s selitvami in kulturno raznolikostjo, ter poiščemo nove, skupne oblike bivanja, dela, razmišljanja in razvoja.

Interreg
Alpine Space
PlurAlps
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION